

Tiesos Draugas Ekstra Nr. 74 LEBBS naujienos 2014 m. rugpjūtis

**„Jei laikysitės mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai;
jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus.“ Jn 8,31-32**

Tiesos Draugas Ekstra yra Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjungos leidinys, platinamas elektroniniu paštu, skirtas apžvelgti mūsų bendrijos įvykius, naujienas, spausdinti aktualius straipsnius bei esė.

Šiame numeryje:

*Mūsų tikėjimo istorijos eskizai. Bažnyčia II amžiuje
[spūdžiai iš Pasaulinio baptistų alianso sambūrio Izmire
EBF maldos kalendorius*

Mieli TDE skaitytojai,

Pristatome Jums antrąjį pastoriaus Alberto Latužio straipsnį iš krikščionybės istorijos serijos.

Šįkart – antrojo amžiaus po Kristaus apžvalga.

Praėjusį kartą trumpai prisiminėme „senovės dienas“ (Įst 32,7), kai I amžiaus pirmojoje pusėje Jeruzalėje gimė naujas kūrinys – Kristus Bažnyčia. Tai nebuvo dar viena organizacija ar institucija, atsiradusi žmonių iniciatyva. Graikišką žodį „ekklēsia“, kurį verčiame „bažnyčia“, teologiškai geriau atitinka senas lietuviškas žodis „surinkimas“, t. y. iš pasaulio Dievo pašaukti ir surinkti žmonės. Apaštalas Paulius šią sąvoką išplėtojo pabrėždamas, kad „Kristus yra Bažnyčios, savo Kūno, galva ir gelbėtojas“ (Ef 5,23). Tai reiškia, kad Kristus Bažnyčia nėra žmonių *organizacija*, bet *gyvas organizmas* – Kūnas.

Antrojo šimtmečio pradžioje krikščionių persekiojimai Romos imperijos mastu buvo atlėgę, tik kai kur savivaliaudavo vietinė valdžia. Tuo metu tarp krikščionių atsiranda talentingų rašytojų – apologetų, kurių raštai vadinami *apologijomis* (nuo graikų žodžio „gintis“). Iš daugelio vardų paminėčiau keletą

žymesnių: Kvadratas, Aristidas, Justinas, Tacianas. Didžiausią autoritetą turėjo graikų kilmės krikščionis Justinas. Jis buvo gerai išstudijavęs graikų filosofus, labiausiai Platoną. Tačiau tai jį atvedė į nusivylimą, ir tada jis susidūrė su Kristaus mokymu, kurį džiaugsmingai priėmė.

Apologetų tikslas buvo savo raštuose vesti tariamą dialogą su pagonimis, romėnų valdžia, o kartais ir su žydais–judaistais, ginant krikščionišką tikėjimą ir gyvenimo būdą. Buvo stengiamasi paaiškinti, kad visi kaltinimai krikščionims yra nepagrįsti prasimanymai. Justinas buvo žinomas iš anksčiau kaip filosofas ir turėjo teisę dėvėti specialų drabužį, o tai kėlė jo autoritetą. Jis ne tik rašė knygas, bet ir kalbėdavo gausiuose susirinkimuose, nepraleisdamas progos liudyti Kristų.

161 m. Romos sostą užėmė filosofas, rašytojas Markas Aurelijus. Tai buvo labai prieštaringa asmenybė. Nors ir sakė, kad

reikia pakęsti blogus žmones ir žiūrėti į juos kaip į klystančius brolius, jis tapo vienu iš žiauriausių krikščionių persekiotojų. Viena iš jo pirmųjų aukų buvo Justinas. Suimtam Justinui buvo pasiūlyta aukoti atnašas pagonių dievams. Į tai Justinas atsakė: „Joks sveiko proto žmogus nepaliks tikrojo tikėjimo dėl paklydimų“. Tardytojas perspėjo: „Jei nepaklusite, būsite nukankintas be jokio pasigailėjimo“. Justinas atsakė: „Mes, krikščionys, nieko geresnio netrokštame, kaip priimti kentėjimus dėlei mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus“. Justinui ir jo šešiams draugams buvo perskaitytas imperatoriaus įsakas: „Visi, kurie atsisako aukoti dievams ir paklusti imperatoriaus įsakymams, turi būti plakami, o tada pasmerkti mirčiai nukertant galvas“. Taip 165 metais baigė savo kankinystės kelią giliai tikintis krikščionis, pamokslininkas ir produktyvus rašytojas – apologetas Justinas.

Antroje II a. pusėje vyko plataus masto krikščionių persekiojimai Galijoje. Iš daugelio kankinių visiems laikams istorijoje įrašyta jauna vergė Blandina, kuri buvo įtikėjusi per savo šeimninę. Įvyniota į raudoną audeklą, Blandina buvo numesta įniršusiam buliui, ir šis ją badė tol, kol vienas kareivis ją pribaižė ietimi.

II a. vis labiau pradeda reikštis eretiški mokymai. Kai kurių šaknys siekia I amžių, ir apie tai ap. Paulius rašė Timotiejui: „Jų kalbos, tarsi vėžio votis, vis plis...“ (2 Tim 2,17-18). Dar esant gyvam apaštalui Jonui atsirado gnostikų mokymas. Manoma, kad siekdamas apsaugoti žmones nuo jų įtakos ap. Jonas parašė Evangeliją ir savo Pirmąjį laišką. Gnosticizmas (gr. „gnosis“ – pažinimas) buvo sinkretinis pagoniškos filosofijos ir religijos su daugybe

krikščionybės elementų judėjimas, turintis daug atmainų. Jis nebuvo laikomas krikščionišku judėjimu, bet darė didžiulę įtaką žmonėms ir naudodamas Kristaus vardą kompromitavo Jo mokymą. Todėl krikščionių vadovai nebuvo abejingi ir kovojo su šiuo paklydimu.

II a. aštuntajame dešimtmetyje Mažajoje Azijoje atsirado montanistų judėjimas. Jo pradininkas buvo Montanas, kuris po įtikėjimo netrukus pradėjo entuziastingai skelbti savo pranašystes. Jį palaikė prie jo prisiliejusios dvi „pranašės“ – Priska ir Maksimila. Ši trijulė skelbėsi esanti Paraklėto (Šventosios Dvasios – Globėjo) liudytojai. Montanistai reikalavo, kad visi tikintieji atsisakytų santuokos, daug pasninkautų ir valgytų tik sausą maistą. Vėliau judėjimas pradėjo silpti, bet išsilaikė iki V amžiaus.

II a. pabaigoje Šiaurės Afrikoje, Kartaginoje, iškilo naujai įtikėjęs krikščionis Tertulianas, kuris tapo žymiu mokytoju ir rašytoju, rašiusiu graikų ir lotynų kalbomis. Jis pastebėjo Trejybės doktriną, padėjo ją formuoti ir pirmasis pavartojo lotynišką Trejybės terminą – *Trinitas*. Deja, vėliau Tertulianas dėl nesutarimų Bažnyčioje prisidėjo prie montanistų.

II amžiuje daugiausia krikščioniškų bendruomenių buvo dabartinės Mažosios Azijos, Palestinos, Graikijos, Šiaurės Afrikos, Italijos ir Prancūzijos teritorijose. Dėl graikų - romėnų antisemitiškų nuotaikų ir dėl galutinio žydų pralaimėjimo Palestinoje vakarinėje imperijos dalyje vis labiau įsitvirtino nuomonė, kad Dievas žydų tautą yra galutinai atmetęs. Žydų vis rečiau pasitaikydavo krikščionių bendruomenėse. Rytuose žydų pozicijos buvo stipresnės. Buvo nemažai mišrių bendruomenių, o kai kur dar

kelis šimtmečius gyvavo ir atskiros žydų–Jėzaus sekėjų bendruomenės.

Krikščionys ir II amžiuje vis dar neturėjo Naujojo Testamento kanonizuotų knygų, bet II a. pabaigoje, pvz., Romos bendruomenėje pamaldų metu viešai buvo naudojamos 23 iš 27 dabartinio Naujojo Testamento kanono knygų.

Savaime suprantama, kad persekiojimų metu krikščionys rinkdavosi slaptose vietose ir apie specialių maldos namų statybas negalėjo būti nė kalbos. Pamaldų struktūra buvo panaši į sinagogos pamaldas: Rašto aiškinimas, maldos, giesmės. Žinoma, krikščionims buvo labai svarbi dar viena pamaldų dalis – Eucharistija (gr. dėkojimas), arba Viešpaties Vakarienė. Pirmojoje pamaldų dalyje galėjo dalyvauti visi, o Eucharistija buvo skirta tik pakrikštytiems bendruomenės nariams. Jau nuo apaštalų laikų svarbi pamaldų diena buvo pirmoji savaitės diena – mūsų sekmadienis. Tuomet tikinčiųjų ji vadinta Viešpaties diena, skirta Kristaus prisikėlimui pagerbti. Tačiau pagal žydų tradiciją daug kur buvo švenčiama ir septintoji diena – šabas. Vėliau, žydų įtakai mažėjant, pereita tik prie pirmosios dienos šventimo, tačiau visuotinė poilsio ir šventinė diena ji tapo tik 321 metais.

(Tęsinys kitame numeryje)

Albertas Latužis ✓

“Smirnos bažnyčios angelui rašyk”. . . Ispūdžiai iš Pasaulinio baptistų alianso sambūrio

“Smirnos bažnyčios angelui rašyk: 'Tai sako Pirmasis ir Paskutinis'”... (Apr 2,8).
Viešėdama Izmiere, Turkijoje – buvusioje Smirnoje – prisiminiau vaikystėje lankytus

Nėra jokių įrodymų, kad tais laikais buvo krikštijami kūdikiai. Jeigu apaštalų laikais įtikėjusieji buvo krikštijami nedelsiant, tai II a. atsivertusieji turėjo būtinai išklaudyti katechizacijos kursą, kuris, iškilus erezijų grėsmėms, būdavo ilginamas. Beveik visada krikšto apeigą atlikdavo vyskupas arba kitas tarnautojas ir tik išimties atvejais – eilinis bendruomenės narys. Krikštijama buvo tik panardinant vandenyje. Po krikšto už naujuosius Bažnyčios narius buvo meldžiamasi, kuriam nors iš vyresniųjų uždedant ant jų rankas.

Nėra tiksliai žinoma, kada pradėtos švęsti metinės šventės – Velykos ir Sekminės, bet II amžiuje tai buvo paplitusi praktika. Bažnyčios tarnautojai dažniausiai pragyvendavo iš savo kasdienio užsiėmimo. Išimtis buvo tie, kurie daug keliaudavo ir lankydavo kitas bendruomenes. Išoriškai jie nesiskyrė nuo bendruomenės narių ir nedėvėjo specifinių drabužių. Tačiau galima įžvelgti vis labiau ryškėjantį perdėtą jų gerbimą. Bet nežiūrint į tokius nežymius nukrypimus nuo evangeliško mokymo ir jo paprastumo, reikia pripažinti, kad šio laikotarpio krikščionys išlaikė išbandymus ir pasauliui paliko gerą savo ištikimybės Kristui liudijimą. „*Būk ištikimas iki mirties, ir aš tau duosiu gyvenimo vainiką*“ (Apr 2,10).

Biblijos vakarus, kuriais Klaipėdos baptistų bendruomenė savo senojoje lūšnelėje (gerokai iki tol, kol atgavome savo pastatą Vytauto gatvėje) studijavo Apreiškimo knygą. Koks tolimas tada atrodė Apreiškimo pasaulis – ne tik dėl šios knygos vaizdinių ir metaforų, kurias suprasti buvo sunku be Senojo Testamento ir bendro istorinio pagrindo, bet ir dėl to, kokios tolimos atrodė bendruomenės, į kurias kreipėsi Jono išvystasis Žmogaus Sūnus. Ar galėjau tada įsivaizduoti, jog turėsiu galimybę apsilankyti mieste, kuriame gyvavo viena iš pirmųjų krikščionių bendruomenių, kuriame tarnavo ir kankinio mirtimi mirė vienas iš ankstyvųjų Bažnyčios vyskupų, prie apaštalo Jono kojų mokėsis Polikarpas?

Polikarpo bažnyčią galima aplankyti ir dabar – stovi ji visai netoli jūros kranto. Tačiau tai – XVII amžiaus pastatas, patekti į jį galima tik grupėmis, ir stovint toje bažnyčioje, visiems aplinkiniams spragsint fotoaparatais, jauti, kad tai jau visai kitas pasaulis.... Šalia – dideli penkių žvaigždučių viešbučiai, suvenyrai ir turistai.

Kas likę panašų į Polikarpo pasaulį, tai – mūsų brolių ir seserų gyvenimas. Iš daugiau kaip 76 milijonų Turkijos gyventojų, daugiausia musulmonų – sunitų, krikščionimis save laiko 120 000. Turkijoje esama dviejų baptistų bažnyčių – viena Izmiire, kita – Samsune. Izmiro bažnyčios pastorius, mielas, nuolankus žmogus, turi policijos apsaugą – be jos jo gyvybei grėstų pavojus. Priešiškumas kyla ir iš vyriausybės, ir paprastų žmonių: kitokie, nepažįstami, kitaip besielgiantys žmonės dažnai kelia baimę, kurią galima paslėpti po kokių nors racionalesniu pateisinimu. Pavyzdžiui, grėsme musulmoniškajai kultūrai, nors didžiumos turkų musulmonybė (ypač tokiose vietose kaip Izmiras) labai atsargi, daugiausia liečianti tik kultūrinius dalykus. Turkijos visuomenė – viena sekuliariausių tarp musulmoniškų šalių.

Kaip tikriausiai galite įsivaizduoti, spaudimas evangeliškoms bažnyčioms dar didesnis ten, kur religija tampa susijusi su valdžia – Izraelyje, Sirijoje, Irake... Teko pabendrauti su baptistų pastoriumi iš Sirijos (jis – žemiau esančioje nuotraukoje), kurioje tokios religinės grupės kaip baptistai negali įsigyti nekilnojamo turto, bet taip pat draudžiama ir “namų bažnyčia”. Tad bažnyčia iš tiesų funkcionuoja kaip “surinkimas” - susirenka tai čia, tai ten, kad nebūtų galima taip lengvai susekti.

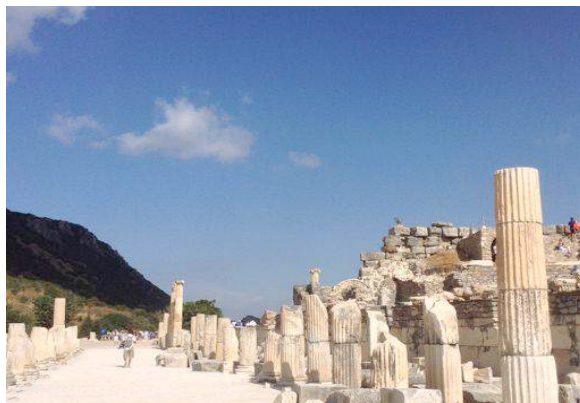

Prie tokios atmosferos pridėjus Sirijoje besiaučiantį pilietinį karą, belieka nulenkti galvą prieš ten tarnaujančius žmones. Ten, kur karas nesiekia, daugybė pabėgėlių, kuriems reikalinga visokeriopa pagalba, pradedant nuo stogo virš galvos. Galima pasidžiaugti, jog dauguma pabėgėlių, kuriems padeda šitoji baptistų bendruomenė, yra musulmonai. Norisi tikėtis, jog šiuo labai sunkiu metu pasėta sėkla vėliau ims nešti vaisių; kad krikščionis pažins iš jų meilės ir pagalbai ištiestos rankos, kurioje turintys akis išvys Kristų.

Panašios mintys kilo besiklausant Illie'os Coada'os, Moldovos baptistų pastoriaus, kuris, pats užaugęs vaikų namuose, pirmasis Moldovoje pradėjo kurti vaikų globos sistemą. Coada dirba pavojingose aplinkose, nes šalia kitų tarnysčių daug prisideda prie pagalbos prekybos žmonėmis tinkle atsidūrusiems moterims ir vaikams. Toks darbas ypač “nedėkingas”. Iš vienos pusės, virš

Ili'os nuolat kybo labai reali grėsmė, kad su juo susidoros mafijos atstovai, kurie iš prostitucijos kraunasi didžiulius pinigus. Kita vertus, krikščionys tokią tarnystę neretai laiko "nešvaria" – matyt, lengvai pasimiršta, kiek dėmesio tokioms moterims skyrė Jėzus... Gera, kad Pasaulinis baptistų aliansas šito nepamiršo ir Ili'ai įteikė šių metų Žmogaus teisių apdovanojimą.

Na, o paskutinę viešnagės dieną keliavome į Efezą – miestą, kuriame porą metų gyveno ir darbavosi Paulius, o audringi jo veiklos Efeze pabaigos įvykiai aprašyti Apaštalo darbų 19 skyriuje. Skirtingai nuo Izmiro-Smirnos, šiuolaikiško miesto (didesnio nei Lietuva!), Efezas išlikęs, koks buvo senovėje. Šiuo metu atkasta tik 15% (!) senovinio miesto, tad jeigu kam iš jūsų teks apsilankyti vėliau, pamatysite daugiau nei aš. Ypatingas jausmas vaikščioti gatve, kuria tikrai daugybe kartų ėjo Paulius, matyti vieną didžiausių to meto pasaulio bibliotekų... Tikrai labai rekomenduoju. Kai kurie iš mūsų pasiliko dar kelioms dienoms aplankyti visas septynias Apreiškimo knygos bažnyčias, bet manęs jau laukė kelionė atgal į Glazgą.

- Lina Andronovienė ✓

Europos Baptistų Federacijos (EBF) maldos kalendorius

Rugpjūčio 4-10 meldžiamės už:

Albanijos baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius:	8
Bendras narių skaičius:	224
Prezidentas:	Edmond Palucaj
Generalinis sekretorius:	Genis Myrteza

Rugpjūčio 11-17 meldžiamės už:

Airijos baptistų tinklą...

<http://www.ibnetworks.org/>

...ir Rusakalbių bažnyčių tinklą Europoje

Rugpjūčio 18-24 meldžiamės už:

Kosovo baptistų bažnyčių bendrija

(tai labai nedidelė bendrija, smulkesnės informacijos neturime)

Rugpjūčio 25-31 už:

Vienijančią Švedijos bažnyčią (į kurią įeina ir Švedijos baptistai)

Bendruomenių skaičius:	758
Bendras narių skaičius:	67 000
Prezidentas:	Lasse Svensson

Tarptautinis koordinatorius:

Bertil Svensson

EBF maldos kalendorių bei išsamesnę informaciją apie maldos poreikius galite rasti Europos Baptistų Federacijos internetiniame puslapyje: <http://www.ebf.org>. ✓

*Straipsniai trumpinami ir redaguojami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su autorių nuomone.

*Jei norite atsisakyti naujienų, atsiųskite tuščią elektroninį laišką su žodeliu - NESIŪSTI.

© Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga

El.paštas: office@baptist.lt

Mūsų sąskaita:

Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga

Įmonės kodas: 192077697

AB SEB bankas,

Banko kodas: 70440

Sąskaitos nr. LT79 7044 0600 0415 1925